

Protokoll fört vid pleniföredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Närvarande RH, AH-J, FK, AR, CW (ärende nr 20) VT, RH, AH-J, AH, FK, AR, CW (ärende nr 21)	Frånvarande VT, HJ, AH (ärende nr 20) HJ (ärende nr 21)	Justerat Omedelbart
Ordförande Minister Roger Höglund (ärende nr 20)	Föredragande Minister Fredrik Karlström (ärende nr 20)	Protokollförare Finanschef Conny Nyholm

..... Lantråd Veronica Thörnroos (ärende nr 21) Minister Roger Höglund (ärende nr 21)
--	--	-------

Nr 20

Särskilt bidrag med anledning av stormen Alfrida

ÅLR 2021/9881

107 F1

Beslut

Landskapsregeringen beslutade att avge ett bemötande gällande utlåtanden som inkommit till Ålandsdelegationen med anledning av anhållan om särskilt bidrag **i enlighet med bilaga 1, F121P13.**

Nr 21

Allmänna anvisningar för uppgörande av budgetförslag

för år 2022 samt för hanteringen av

inbesparingsåtgärderna för åren 2023 och 2024

ÅLR 2021/4002

108 F1

Beslut

Besluts fastställa allmänna anvisningar för uppgörande av budgetförslag för år 2022 samt för hanteringen av inbesparingsåtgärderna för åren 2023 och 2024 för uppgörande av budgetförslag för år 2022.

Hänvisning

Ålandsdelegationens begäran om bemötande av den 4 maj 2021

Ålandsdelegationen

Kontaktperson

Finanschef Conny Nyholm

Ärende

Bemötande gällande utlåtanden som inkommit till Ålandsdelegationen med anledning av Ålands landskapsregerings anhållan om särskilt bidrag

Ålandsdelegationen har den 4 maj 2021 översänt inkomna utlåtanden avseende landskapsregeringens anhållan om särskilt bidrag enligt 51 § självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

Landskapsregeringen konstaterar i anhållan till Ålandsdelegationen att landskapet ska beviljas bidrag av statsmedel för täckande av sådana kostnader som bland annat föranleds av naturkatastrof eller någon annan därmed jämförbar händelse, om inte landskapet skäligen bör bära kostnaden. Detta följer av 51 § 2 punkten självstyrelselagen för Åland. Även av förarbetena till 51 § 2 punkten självstyrelselagen för Åland framkommer att landskapet Åland ska ha rätt till tillskott för täckande av kostnader för en naturkatastrof eller någon annan därmed jämförbar händelse (se RP 73/1990 s. 90-91). Med tanke på att stormen Alfrida var en exceptionell händelse och med beaktande av landskapets ekonomiska situation i övrigt är det inte skäligt att landskapet Åland bär dessa kostnader.

Finansministeriet framför i sitt utlåtande bland annat att staten inte ersatt elnätsbolag för stormskador i riket och att självriskandelen borde höjas. Landskapsregeringen konstaterar att stormen Alfridas vindstyrkor uppgick till 33 m/s, vilket är den högsta medelvindstyrkan som någonsin uppmätts i Finland och utöver detta förekom vindbyar om ca 42 m/s (landskapsregeringen konstaterar att anhållan om särskilt bidrag till denna del innehåller ett avrundningsfel). Detta gör tillsammans med de omfattande skadorna att stormen Alfrida var exceptionell, varför det offentliga bör tillskjuta medel för att underlätta för el- och telefontätsbolagen som inte kan förväntas ha förberedelser på plats för liknande situationer. Stödsystemet är planerat så att en självrisk införs med 50.000 euro utgående från de utredningar som gjorts kring vad en "vanlig" storm som högst kostar för el- och telefontätsbolagen på Åland plus en viss marginal uppåt. I sammanhanget har även beaktats att de planerade stödmottagarna är förhållandevis små samfund där redan kostnaden 50.000 euro är väsentlig. Landskapsregeringen konstaterar vidare att elpriset på Åland redan före stormen Alfrida var och fortsättningsvis är högt, vilket framgår av anhållan. Stamnätskostnaderna är 28 % högre på Åland till följd av det insulära läget och behovet av

kablar både till Sverige och Finland. Det finns således ett stort behov av att säkerställa att prisbildningen i fråga om slutpriset på el inte blir oskäligt dyrt på Åland. Det planerade stödet efter stormen Alfrida kommer i slutändan elkunderna på Åland till godo för att motverka att prisskillnaderna för el på Åland jämfört med i riket och närregionen ytterligare ökar. Elkostnaderna och övriga högre kostnader på Åland p.g.a. det insulära läget är redan en stor konkurrensnackdel.

Flera instanser har i sina utlåtanden berört frågan om det tänkta stödet är förenligt med EU:s regler om statligt stöd. Landskapsregeringen konstaterar att stödordningar för att avhjälpa skador som orsakats av jordbävningar, laviner, jordskred, översvämningar, tornador, orkaner, vulkanutbrott och naturligt uppkomna skogsbränder ska anses vara förenliga med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.2 b i fördraget och ska undantas från anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget enligt artikel 50 i den allmänna gruppundantagsförordningen. Landskapsregeringen har fört en dialog med EU-kommissionen gällande det nu aktuella stödet och kommissionen har inga invändningar gällande landskapsregeringens tänkta åtgärder. Kommissionen har vid dessa diskussioner framfört att gruppundantagsförordningens artikel 50 är tillämplig. Stödordningen antas slutligen av landskapsregeringen efter det att Ålandsdelegationen fattat beslut om särskilt bidrag. Om Ålandsdelegationen så anser kan i ett eventuellt beslut om särskilt bidrag tydligt utskrivs att Ålands landskapsregering har det fulla ansvaret för att de beslut som fattas samt de stöd som ges till el- och telefontjänstbolagen uppfyller kraven enligt EU:s regler om statligt stöd. I och med att ingen notifiering av en stödordning kommer att ske då gruppundantagsförordningen används kan inte EU-kommissionen formellt godkänna upplägget i förväg utan enbart en efterhandsgranskning kommer att ske.

Arbets- och näringsministeriet framför i sitt utlåtande att staten inte tidigare ersatt stormskador och framför risken att ett stöd kan få prejudicerande verkan. Landskapsregeringen konstaterar att de exceptionella skadorna som inträffade på Åland p.g.a. stormen Alfrida var så omfattande att sannolikheten för att en motsvarande situation skulle uppstå i det övriga Finland är låg. Som mest var t.ex. 14.500 eller över 90 % av alla kunder i distributionsbolaget Ålands Elandslags nät utan el och landskapsregeringen ser svårigen att motsvarande situation skulle kunna uppstå i övriga Finland. Syftet med bestämmelsen i 51 § Självstyrelselagen är att täcka sådana oförutsedda kostnader som föranleds av naturkatastrof eller därmed jämförbar händelse och som inte ingår i den sedvanliga finansieringen av självstyrelsen. Behörighetsfördelningen mellan landskapet Åland och riket är exklusiv och åtgärder som vidtas inom lagtingets lagstiftningsbehörighet för att hantera oförutsedda händelser påverkar inte på något sätt hur rikets myndigheter bör eller ska agera. Hela självstyrelsens syfte är att lagtinget inom landskapets behörigheter ska kunna vidta behövliga åtgärder utgående från Ålands särförhållanden. Landskapsregeringen konstaterar att det stödssystem landskapsregeringen planerar på Åland därmed inte kan få prejudicerande verkan i övriga Finland

Ålandsdelegationen har även kontaktat Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag för att få reda på om det är möjligt att försäkra el- och telefontäten. I svaret konstateras att det inte är möjligt att fullvärdesförsäkra dessa men nog att försäkra näten till ett valt belopp.

Landskapsregeringen konstaterade redan i anhållan att det generellt är oskäligt dyrt att försäkra el- och telefontät då de ofta är vidsträckta och kapitalintensiva. Risken för att ett fel ska fortplanta sig över större delar av nätet är inte stor och självriskerna är höga. Inom branschen är det inte vanligt förekommande med försäkringskydd för skador kopplade till luftburna ledningar. I Finland försäkras el- och telenätet oftast inte generellt, utan endast större stationer som har stort värde omfattas av försäkringskydd. Landskapsregeringen konstaterar därmed att det inte bör krävas att el- och telefontäten är försäkrade för att de skador som uppkommit ska kunna ersättas samt att det inte heller går att kräva att dessa bolag skulle genom försäkringar eller annars förbereda för en så exceptionell situation så som stormen Alfrida. Till denna del kan Ålands insulära läge även lyftas upp där få el- och telenätskunder är utspridda på stora ytor samt de kablar som behövs både till Sverige och Finland.

Med hänvisning till det ovanstående anhåller landskapsregeringen fortsatt om att Ålandsdelegationen ska bevilja ett särskilt bidrag om maximalt 5 miljoner euro som täcker 100 procent av de godtagbara kostnaderna för ovan beskriven stödordning för att finansiera återuppbyggnaden av de samhällskritiska el- och telefontäten på Åland.

Minister Roger Höglund

Minister Fredrik Karlström

FÖR KÄNNEDOM Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden